

MÜT'A

yöndeki tavrı için bk. M. Cevâd Mağniyye, *el-Fıkh 'ale'l-mezâhibi'l-hamse*, s. 367) mezhebî kaygılar uğruna İslâm'ın teşri kıldığı bir hüküm gibi takdim ederek yapılan, bilhassa gençlerin cinsel kaynaklı psikolojik bunalımlarının tedavisi ve bununla irtibatlı toplumsal sorunların çözümü kavuşturulması için en iyi yöntem olduğu propagandasının değişik İslâm ülkelerinde ve Batı'da yaşayan müslümanlar arasında bir ölçüde etkili olduğu görüldüğü de bu konudaki tatbikatın ortaya çıkarıldığı olumsuz tablo müt'a meselesinin istismara çok elverişli ve başlangıçtan beri müslümanların büyük çoğunluğunca benimsenen anlayışın Kur'an ve Sünnet'in ruhuna uygun olduğunu göstermektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

TeHzibü'l-luğa, "m'ta" md.; *Tâcü'l-'arûs*, "m'ta" md.; M. F. Abdülbâkî, *el-Mu'cem*, "m'ta" md.; Wensinck, *el-Mu'cem*, "m'ta" md.; *el-Muvaţta'*, "Nikâh", 41-42; *Müsned*, I, 49, 79; III, 404-405; IV, 55; Dârimî, "Edâhi", 21, "Nikâh", 16; Buhârî, "Hac", 34, 102, "Fezâ'ilü'l-Kur'ân", 6, "Nikâh", 31, 36, 79, "Meğâzi", 38, "Zebâ'ih ve's-şayd", 28, "Büyü", 40; Müslim, "Hac", 145, 161, 172, "Nikâh", 11-32, "Şayd ve'z-zebâ'ih", 22; İbn Mâce, "Menâsik", 41, "Nikâh", 44, 50, "Talâk", 17; Ebû Dâvûd, "Nikâh", 13, "Talâk", 9, 33; Tirmizî, "Talâk", 12, "Nikâh", 29, "Et'ime", 6; Nesâî, "Nikâh", 71, "Şayd ve'z-zebâ'ih", 31; Zeyd b. Ali, *el-Müsned*, Beyrut 1401/1981, s. 271-272; Şâfiî, *el-Üm*, VII, 161; Vâkidî, *el-Megâzi*, II, 865; Abdürrezzâk es-San'ânî, *el-Muşannef* (nşr. Habîbürrahman el-A'zamî), Beyrut 1403/1983, VII, 496-506; Taberî, *Cami'u'l-beyân* (Şâkir), VIII, 175-179; a.m.f., *Târîh*, Beyrut 1407/1987, II, 214, 215; a.m.f., *The History of al-Tabarî* (trc. Ismail K. Poonawala), New York 1990, IX, 137, 138; Küleynî, *el-Üşûl mine'l-Kâfi* (nşr. Ali Ekber el-Gaffârî), Beyrut 1401, IV, 291-294; V, 448-467; Tahâvî, *Şerhu Me'âni'l-âşâr*, III, 24-27; Nu'mân b. Muhammed, *De'â'imü'l-İslâm* (nşr. Âsaf b. Ali Aşgar Feyzî), Kahire 1379/1960, II, 226-227; İbn Bâbeveyh, *Men lâ yahtdürühü'l-fakih* (nşr. Ali el-Âhundî), Tahran 1390, III, 291-298, 339; Hat-tâbî, *Me'âlimü's-Sünen* (nşr. Abdüsselâm Abdüş-şâfi Muhammed), Beyrut 1411/1991, III, 163-164; Mâverdi, *el-Hâvî'l-kebir* (nşr. Ali M. Muav-va – Âdil Ahmed Abdülmevcûd), Beyrut 1414/1994, IX, 328-332; İbn Hazm, *el-Muhalâ*, IX, 519-520; Ahmed b. Hüseyin el-Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübârâ*, Haydarâbâd 1353, VII, 200-207; Ebû Cafer et-Tûsî, *en-Nihâye fi mücerredü'l-fıkh ve'l-fetâvâ*, Beyrut 1400/1980, s. 489-493; a.m.f., *TeHzibü'l-luğa* (nşr. Ali el-Âhundî), Tahran, ts., VII, 249-271; a.m.f., *el-Mebsû't fi fıkhil-İlmâmiyye* (nşr. M. el-Bâkir el-Behbûdî), Tahran 1388, I, 306-307; IV, 242, 246; İbn Atıyye el-Endelüsî, *el-Muhtarerü'l-veciz* (nşr. Abdüsselâm Abdüşşâfi Muhammed), Beyrut 1413/1993, II, 36-37; Kâsânî, *Bedâ'i'*, II, 272-274; İbn Rüşd, *Bidâyetü'l-müctehid* (nşr. Abdülmecid Tu'me el-Halebî), Beyrut 1418/1997, III, 97-98; Muavvafkuddin İbn Kudâme, *el-Muğni*, Riyad, ts. (Mektebetü'r-Riyâdi'l-hadîse), VI, 644-645; Muhammed b. Ahmed el-Kurtubî, *el-Câmi'* (nşr. M. İbrâhim el-Hifnâvî – Mahmûd Hâmid Osman), Kahire 1416/1996, II, 382-389; III, 195-202; V, 135-141; Muhakkik el-

Hilî, *Şerâ'iu'l-İslâm fi mesâ'ili'l-helâl ve'l-harâm* (nşr. Abdülhüseyn M. Ali), Beyrut 1403/1983, I, 274, 302-307; Şehâbeddin el-Karâfî, *ez-Zahire* (nşr. Muhammed Bû Hubze), Beyrut 1994, IV, 404-405; Osman b. Ali ez-Zeylâ, *Tebyinü'l-hakâ'ik*, Bulak 1313, II, 44-51, 115, 140-145; İbnü'l-Hümâm, *Fethü'l-kadir*, III, 149-152; Buhûfî, *Keşşâfü'l-kunâc*, V, 96-97; Hür el-Âmilî, *Vesâ'ilü's-Sıf'a* (nşr. Muhammed er-Râzî), Beyrut 1412/1991, XIV, 57, 58, 436-496; Muhammed b. Abdülbâkî ez-Zürkânî, *Şerhu'z-Zürkânî*, [baskı yeri yok] 1413/1992, III, 34-38; İmâdî, *el-Lum'a fi tah-rimi nikâhi'l-müt'a* (nşr. Cemâl Abdülganî Müdağmîş), Amman, ts. (Dârü'l-yâkût); Şah Veliyyullah ed-Dihlevî, *Hüccetullâhi'l-bâligâ*, Beyrut, ts. (Dârü'l-marîfe), II, 128-129, 135; Mirza Hüseyin en-Nürî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-vesâ'il*, Beyrut 1411/1991, XIV, 447-486; A. M. Amirian, *Le mariage en droit iranien et musulman comparé avec le droit français*, Paris 1938; Bilmen, *Kamus*², II, 142-144; M. Tâhir İbn Âşûr, *Tefsirü't-Tahrîr ve't-tenvîr*, [baskı yeri ve tarihi yok] (Dârü't-Tûniyye li'n-neşr), V, 9-11; Cevâd Ali, *el-Mufaşşal*, V, 536-537; M. Ebû Zehre, *Muğâdarât fi 'akdiz-zevâc ve'ş-şârih*, Kahire 1391/1971, s. 82-87, 263-267; M. Hüseyin Tabâtabâî, *el-Mizân*, Beyrut 1393-94/1973-74, II, 244-245; IV, 289-310; M. Cevâd Mağniyye, *el-Fıkh 'ale'l-mezâhibi'l-hamse*, [baskı yeri yok] 1402/1982, s. 366-367; a.m.f., *Fıkhü'l-İlmâm Cafer eş-Şâdik*, Beyrut 1404/1984, II, 162-167; V, 246-256; Humeynî, *Tahrîrü'l-vesîle*, Tahran 1403/1983, II, 259-262; Mustafa Zeyd, *en-Nesh' fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Mansûre 1408/1987, II, 698-699; Sâih Ali Hüseyin, *el-Aşl fi'l-eşyâ'...? Ve lâkinne'l-müt'a harâm!*, Dimaşk - Beyrut 1408/1988; Zekiyyüddin Şa'bân, *el-Ahkâmü's-şer'iyye li'l-ahvâli's-şahşiyye*, Bingazi 1989, s. 289-291; Muhammed Mâlullah, *eş-Şıf'a ve'l-müt'a*, [baskı yeri yok] 1409 (Mektebetü İbn Teymiyye); Abdüsselâm et-Termânîni, *ez-Zevâc 'inde'l-Arab fi'l-Câhiliyye ve'l-İslâm*, Halep 1409/1989, s. 15-58; Muhammed Hüseyin Kâşifülgitâ, *Aşlü's-Şıf'a ve'uşûlühâ*, Beyrut 1410/1990, s. 196-216; Abu'l-Qasim Gourji, *Temporary Marriage (mut'a) in Islamic Law* (trc. Sachico Murata), Qum 1991; Argun Kâtelî, *Evliliğin Hukuki Niteliği ve Evlilik Dışı Beraberlikler*, İstanbul 1991; Ebû'l-Kâsim Hüfî, *Min-hâcü's-şâlihin: el-Mu'âmelât*, Beyrut, ts. (Dârü'z-Zehrâ), II, 301-304; Abdülkadir Şener, "Şiilîğe Göre Furu'ud-din (Ahval-i Şahsiye)", *Millîterarası Tarihte ve Günümüzde Şiilik Sempozyumu*, İstanbul 1993, s. 451-463; A. Gribetz, *Strange Bedfellows: Mut'at al-nisâ' and Mut'at al-hâjji*, Berlin 1994; Adale't Çakır, *Mut'a Nikahının Tarihi Gelişmesi ve İslâm Hukukundaki Yeri* (yüksek lisans tezi, 1994), MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü; P. I. Nielson, *The Origin of Mut'ah (Temporary Marriage) in Early Islam* (doktora tezi, 1995), The University of Utah; *el-Müt'a ve meşrû'iyetühâ fi'l-İslâm*, Beyrut 1415/1995; Şehlâ Hâiri, *el-Müt'a ez-zevâcû'l-mü'ekkat 'inde's-Şıf'a*, *hâletü İrân 1978-1982* (trc. Fâdi Hammûd), Beyrut 1995; Ziba Mir-Hosseini, *Marriage on Trial: A Study of Family Law*, London - New York 2000, s. 152-153, 161-190; Abdülhüseyn el-Müsevî, *Lillâh şümme li't-târîh*, Dârülbeyzâ, ts. (Dârü'l-hidâye); Mahmûd Fawzi, *az-Zawaj al-urfî az-Zawaj al-sirri*, Giza 2000; Fâris Muhammed İmrân, *ez-Zevâcû'l-urfî ve şuver uhrâ li'z-zevâc gayri'r-resmî*, İskenderiye 2001; Muhammed Biltâcî, *Menhecû 'Ömer b. el-Hatâib*, Kahire 1423/2002, s. 249-258, 289-292; Sâlih el-Verdânî, *Zevâcû'l-*

müt'a helâl 'inde Ehli's-sünne, Kahire 1417/1997; Zübeyr Dehân Ebû Süleyman, *Zevâcû'l-müt'a fi'l-fıkhî's-Şıf'i'l-İlmâmi*, Rabat 1424/2003; Yûsuf Câbir el-Muhammedî, *Tahrîmü'l-müt'a fi'l-Kitâb ve's-Sünne*, [baskı yeri ve tarihi yok]; Hüseyin Yûsuf Mekrû el-Âmilî, *el-Müt'a fi'l-İslâm: Dirâsât havle meşrû'iyetü'l-müt'a ve beka'ihâ*, [baskı yeri ve tarihi yok] (Dârü'l-Endelüs); Muhammed el-Hâmid, *Nikâhu'l-müt'a harâm fi'l-İslâm*, [baskı yeri ve tarihi yok]; Tefvik el-Fekikî, *el-Müt'a ve eşeruhâ fi'l-İslâhi'l-ictimâ'i*, Kahire, ts.; M. Şemseddin [Günaltay], "Kablelislâm Arap-larda İctimâi Aile", *DİFM*, I/4 (1926), s. 74-104; Süleyman Ateş, "Kur'an-ı Kerim'de Evlenme ve Boşanma ile İlgili Âyetlerin Tefsiri", *AÜİFD*, XXIII (1978), s. 221-286; İbrahim Kâfi Dönmez, "el-'Urf fi'l-fıkhî'l-İslâmî", *Mecelletü Mecma'ü'l-fıkhî'l-İslâmî*, V/4, Cidde 1988, s. 3267-3369; Yavuz Ünal, "Hadis Verilerine Göre Mut'a Nikahı", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 7, Samsun 1993, s. 155-179; H. Mehmet Soysaldı, "Nisâ Suresi 24. Âyeti Işığında Mut'a Nikahı", *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 2, Elazığ 1997, s. 165-184; Sakfî Köse, "Hanefî Fakihî Hâmid el-İmâdî'nin 'Lum'a fi Ahvâli'l-mut'a' Risâlesinin Tahkiki Neşri", *İslâm Hukuku Araştırmaları Dergisi*, sy. 2, Konya 2003, s. 227-260; J. A. Macculloch, "Concubinage", *ERE*, III, 809-817; *Mv.F*, XIV, 6-14; XXXVI, 93-96; XLI, 325-343; W. Heffening, "Müt'a", *İA*, VIII, 848-851; a.m.f., *El²* (İng.), VII, 757-759.

İBRAHİM KÂFİ DÖNMEZ

MÜTÂBAAT

(المتابة)

Ferd veya garib olduğu sanılan bir hadisin başka isnadlarla nakledildiğinin ortaya çıkması anlamında hadis terimi.

Sözlükte "peşinden gitmek, uymak, takip etmek" anlamındaki **teba'** kökünden türeyen **mütâbaat** kelimesi terim olarak "ferd veya garib olduğu sanılan bir hadisin râvisine, hadisi tahric edilmeye elverişli başka bir râvi tarafından muvâfakat edilmesi ve hadisin aynı şeyhten yahut senedin daha üst kısmında yer alan başka bir râvisinden benzer ifadelerle nakledilmesi" demektir. Hadisin başka tariklerden gelen bir rivayetinin bulunup bulunmadığını araştırma işine de "itibar" denilmektedir. Araştırma sonucunda başka tarikten gelen bir veya birden çok rivayet bulunmuşsa bu durumda ferd yahut garib hadis için **mütâba' aleyh**, teferrüd eden râviye **mütâba'**, başka tariklerden geldiği görülen hadis ve onun râvisi için de **mütâbi'** (**tâbi'**) terimleri kullanılır. Bir kusuru bulunan haberin bu kusurunu gideren bir başka habere **âdid** da denir. **Mütâbi'** ve **tâbi'** kelimeleri hem râvinin hem hadisin sıfatlarıdır.

Mütâbaat ile şâhid terimi arasında fark bulunup bulunmadığı ve bunun ne tür bir fark olduğu konusunda ihtilâf edilmiştir. İ'tibar sonucu bulunan hadis lafız bakımından mütâba' ile aynı ise buna mütâbaat, mâna bakımından ona benziyorsa şâhid deneceği görüşünde olanlar bulunduğu gibi bunun tam aksi görüşü savunanlar, hatta ikisinin eş anlamlı kabul edildiğini söyleyenler de vardır. İbn Hacer el-Askalânî hadis aynı sahâbiden rivayet ediliyorsa bunun mütâbaat, farklı sahâbiden geliyorsa şâhid olduğunu belirtir.

Mütâbaat ile şâhidin birbirinin yerine kullanılmasından kaynaklanan karışıklığı gidermek için Emîr es-San'ânî mütâbaatı dörde ayırarak izah etmektedir. Buna göre başka tariklerden de geldiği görülen hadis te ferrüd eden râvinin hocasından ise "el-mütâbaatü't-tâmme", hadisin menşesine daha yakın bir râviden ise "el-mütâbaatü gayri tâtme"dir. Aynı konudaki hadis başka bir sahâbiden nakledilmişse buna şâhid denir. Şâhid de "şâhid bi'l-lafz" ve "şâhid bi'l-ma'nâ" olmak üzere ikiye ayrılır (*Tavâzihü'l-efkâr*, II, 14). Ancak geçmişte kullanım farkından doğan problemleri sonradan yapılacak düzenlemelerle ortadan kaldırmak mümkün olmadığından Emîr es-San'ânî'nin bu ayırımı da mütâbaat ve şevâhid konusundaki karışıklığı çözmemiştir. İbnü's-Salâh '*Ulûmü'l-ḥadîs*'inde (s. 82) "İ'tibar, mütâbaat ve şevâhid" başlığı altında i'tibarı mütâbaat ve şâhidin bir çeşidi veya benzeri gibi göstererek kavram karışıklığına sebep olmuş, ardından gelen bazı hadis usulcülerinde onun bu başlığını aynen alarak karışıklığı sürdürmüşlerdir. Halbuki i'tibar, mütâbaat ve şâhidin bir çeşidi veya benzeri değil bunları araştırıp bulma işinin adıdır (Emîr es-San'ânî, II, 11-13).

Mütâbaat terimine ilk defa İbnü's-Salâh, İbn Hibbân'dan nakiller yaparak temas etmişse de (*Ulûmü'l-ḥadîs*, s. 82-83) daha önce İbn Ebû Âsım *el-Âḥâd ve'l-meşâ-nî* adlı eserinde mütâbaat ve şevâhiden söz etmiştir. Hadis kaynaklarında pek çok örneği bulunmakla birlikte muhaddisler mütâbaata genellikle, Süfyân b. Uyeyne > Amr b. Dînâr > Atâ b. Ebû Rebâh > Abdullâh b. Abbas senediyle nakledilen ve Hz. Peygamber'in eşi Meymûne'nin hizmetçisi bir hanıma zekât olarak verilmiş, ancak öldüğü için terkedilmiş bir koyun leşine rastladıktan sonra Resûl-i Ekrem'in, "Derisini alıp tabaklasaydınız" dediğini bildiren hadisi (Müslim, "Ḥayız", 100-104) örnek gösterirler. Konuya dair rivayetler incelendiğinde hadisi Süfyân b. Uyeyne di-

şında İbn Cüreyc'in de Amr b. Dînâr'dan aynı tarikle naklettiği görülür (Ebû Dâvûd, "Libâs", 38; Nesâî, "Fer' ve'l-atîre", 4-5). Burada İbn Cüreyc'in rivayeti Süfyân b. Uyeyne rivayetinin mütâbiidir. Mütâbi' rivayet, ferd hadisin râvisinin akranı olan aynı hocadan nakledilirse buna "el-mütâbaatü't-tâmme" adı verilir. Aynı hadisi Üsâme b. Zeyd el-Leysi de senedin daha sonraki kısmında yer alan Atâ b. Ebû Rebâh'tan, "Derisini yüzüp ve tabaklayıp yararlansanız" şeklinde bir metinle nakletmiştir. Bu durumda rivayet, senedin menşesine daha yakın yerdeki başka bir hocadan farklı bir râvi tarafından nakledildiği için "el-mütâbaatü'l-kâsıra" (gayri tâtme) olarak isimlendirilir. Bir hadisi ferd ve garîb olmaktan kurtaran mütâbaat ve şâhidin sahih olması şart olmayıp çok zayıf olmaması yeterlidir. Râviler değerlendirilirken muhaddislerin kullandığı "Hadisleri ihticâc için yazılır" ve, "Hadisleri i'tibar için yazılır" gibi ifadelerle hadisi sahih olmamakla birlikte i'tibarda kullanılabilecek değerinde olan râviler kastedilir.

BİBLİYOGRAFYA :

Müslim, "Ḥayız", 100-104; Ebû Dâvûd, "Libâs", 38; Nesâî, "Fer' ve'l-atîre", 4-5; İbnü's-Salâh, '*Ulûmü'l-ḥadîs*', s. 82-85; İrakî, *Fethu'l-muğîs*, s. 90-93; İbn Hacer el-Askalânî, *Nüzhetu'n-nazar fi tavâzihü Nuhbetü'l-fiker* (nşr. Nüreddin İtr), Dimaşk 1413/1992, s. 70-72; Şemseddin es-Sehâvî, *Fethu'l-muğîs* (nşr. Ali Hüseyin Ali), Beyrut 1412/1992, I, 240-245; Süyûtî, *Tedribü'r-râvî* (nşr. Abdülvehhâb Abdüllatif), Kahire 1385/1966, I, 241-245; Emîr es-San'ânî, *Tavâzihü'l-efkâr* (nşr. M. Muhyiddin Abdülhamîd), Medine, ts. (el-Mektebetü's-selefiyye), II, 11-15; Cemâleddin el-Kâsîmî, *Ḳavâ'idü't-tahdîs*, Beyrut 1399/1979, s. 128-129; Tâhir el-Cezâirî, *Tevcihü'n-nazar*, Beyrut, ts. (Dârü'l-ma'rife), s. 211-212; *Tecrid Tercesmesi*, Mukaddime, s. 114-119; Zafer Ahmed et-Tehânevî, *Ḳavâ'idü fi 'ulûmü'l-ḥadîs* (nşr. Abdülfettâh Ebû Guddê), Beyrut 1392/1972, s. 45-46; Talat Koçyiğit, *Hadis İstihlâhları*, Ankara 1980, s. 174-175; Salahattin Polat, "İ'tibar", *DİA*, XXIII, 455.

SALAHATTİN POLAT

MÜTÂBÎ'

(bk. MÜTÂBAAT).

MÜTAREKE

(المتاركة)

Savaş haline son veren antlaşma

(bk. SULH).

MÜTEAHHİRİN

(bk. MÜTEKADDİMİN ve MÜTEAHHİRİN).

MÜTEÂLÎ

(المتعالى)

Allah'ın isimlerinden
(esmâ-i hüsnâ) biri.

Sözlükte "şan, şeref, kuvvet ve kudret sahibi olmak" mânasındaki alâ' veya ulûv kökünün "tefâül" kalıbından türeyen müteâlî kelimesi "izzet, şeref ve hükümler bakımından en yüce olan" demektir. Râgıb el-İsfahânî, aynı kökü teşkil eden alâ' ile ulûv arasında fark gözeterek birinci kullanımın mekânlar ve cisimler için "yükselmek", ikincisinin ise "mertebesi yüce olmak" anlamına geldiğini söyler ve kavram zât-ı ilâhiyyeye nisbet edildiğinde, "kimse-nin O'nun mahiyetini anlatamayacağı, ârifler de dahil olmak üzere hiç kimsenin ilim ve irfanının künhünün bilgisine ulaşamayacağı" mânasında olduğunu belirtir (*el-Müfredât*, "alâ" md.).

Alâ' veya ulûv kavramı yirmi yedi âyette Allah'a izâfe edilmiş olup bunlardan biri müteâlî, on dördü teâlâ, dokuzu alî ve üçü a'lâ şeklindedir (M. F. Abdülbâki, *el-Mu'cem*, "alv" md.). Ra'd sûresinde yer alan müteâlî ismi (13/9) İbn Kesîr dışındaki kıraat imamlarınca müteâlî şeklinde okunmuştur (Fahreddin er-Râzî, XIX, 18). Müteâlî sözü bu âyette "kebîr" (büyük, ulu) ismiyle birlikte kullanılmıştır. Bunun sebebi, zât-ı ilâhiyyenin kebîrin muhtevâsındaki "cüsseli oluş" niteliğinden tenzih edilmesi olmalıdır (bk. KEBİR). Alâ' kavramının "teâlâ" fiiliyle Allah'a nisbet edildiği âyetlerde kelimenin içeriği çerçevesinde Cenâb-ı Hak'ın birliği vurgulanmıştır. A'lâ (en üstün, en kudretli) doksan dokuz isim listesinde yer almamakla birlikte üç âyette Allah'a izâfe edilmiştir. Ebû'l-Bekâ alînin (ve dolayısıyla müteâlînin) zâtından ötürü, a'lânın ise diğer varlıklara nazaran Allah'ın yüceliğini ifade ettiğini belirtir (*el-Külliyât*, s. 627; bk. ALÎ).

Müteâlî, İbn Mâce ve Tirmizî'nin rivayet ettikleri esmâ-i hüsnâ listelerinde yer almış ("Du'â", 10; "Da'avât", 82), başka münasebetlerle de Allah'ın ismi olarak kullanılmıştır (*Müsned*, II, 88; Tirmizî, "Ḳıyâmet", 17). İftitah tekbirinden sonra okunan Sübhâneke'nin üçüncü cümlesi, "Azamet'in yücedir" meâlinde olup zât-ı ilâhiyyeye nisbet edilen teâlâ fiiliyle kurulmuştur (*Müsned*, III, 50, 69; Müslim, "Salât", 52; Tirmizî, "Mevâkîit", 65). Ayrıca Hz. Hasan yoluyla Resûlullah'tan rivayet edilen ve namazda okunması istenen dua da, "Sen yüce ve münezzehsin" anlamındaki "teâleyte" keli-